Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017-2010

Eduskunnan tarkastusvaliokunta 4.5.2016

Matti Viren

Turun yliopisto

Perusongelma

- Ennustaminen on vaikeaa, mutta silti on sopimatonta, että
- VM:n ennusteet ovat menneet pahasti pieleen; 2009 jälkeen keskimääräinen kokonaistuotannon kasvun ennustevirhe on ollut 2 % (2011 jälkeen lähes 3 %).
- Siksi on hieman vaikea tukeutua nyt esitettävän ennusteuran perusteella tehtyihin arvioihin, vaikka ennusteet näennäisesti olisivat kuinka tarkkoja tahansa

Maaliskuussa 2011 tehty VM:n ennuste vuosille 2011-2016

Edellisen vuoden keväällä tehdyt VM:n ennusteet seuraavan vuoden BKT:n kasvulle

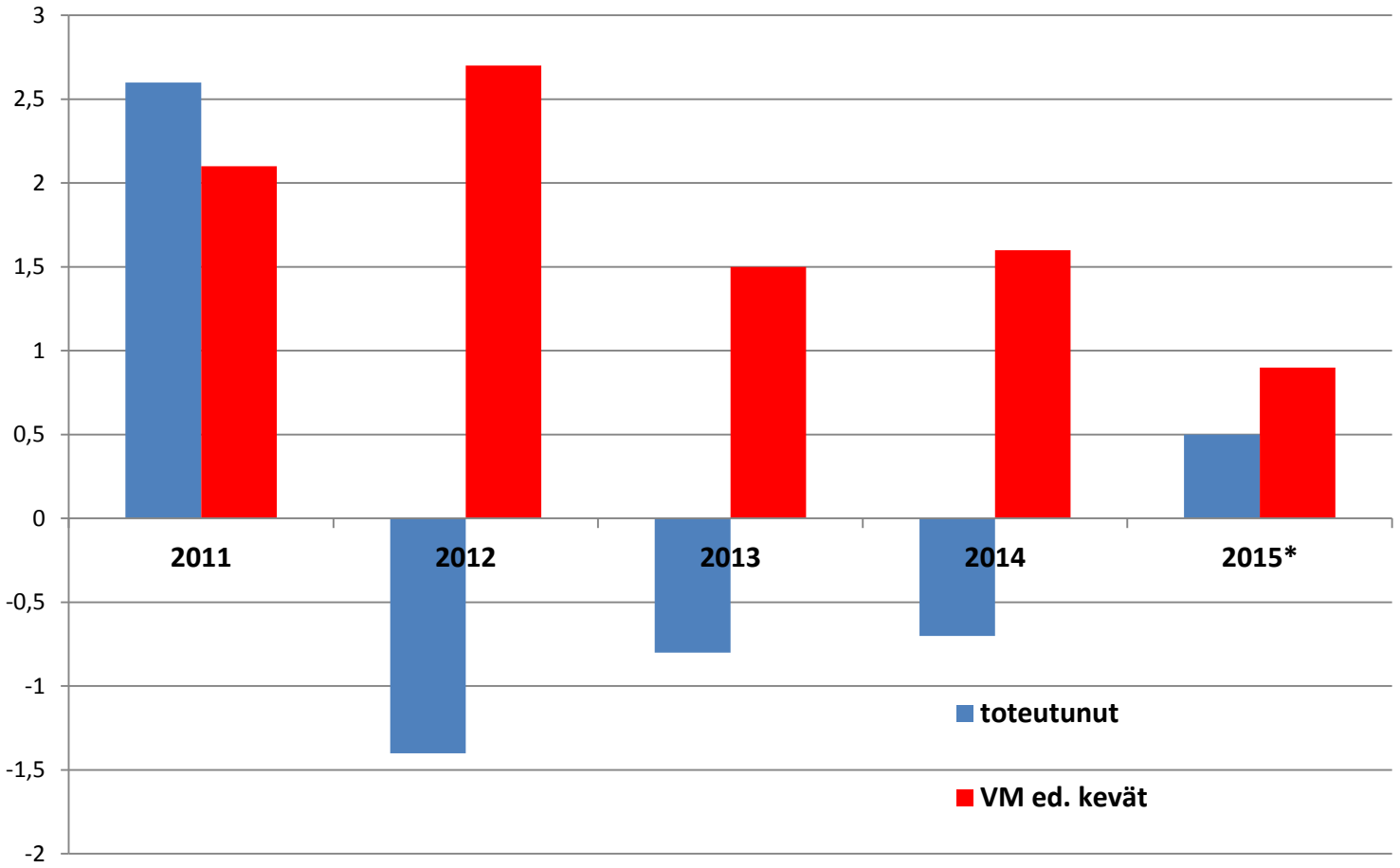

Keväällä 2011 tehtyjä ennusteita julkisen sektorin alijäämästä

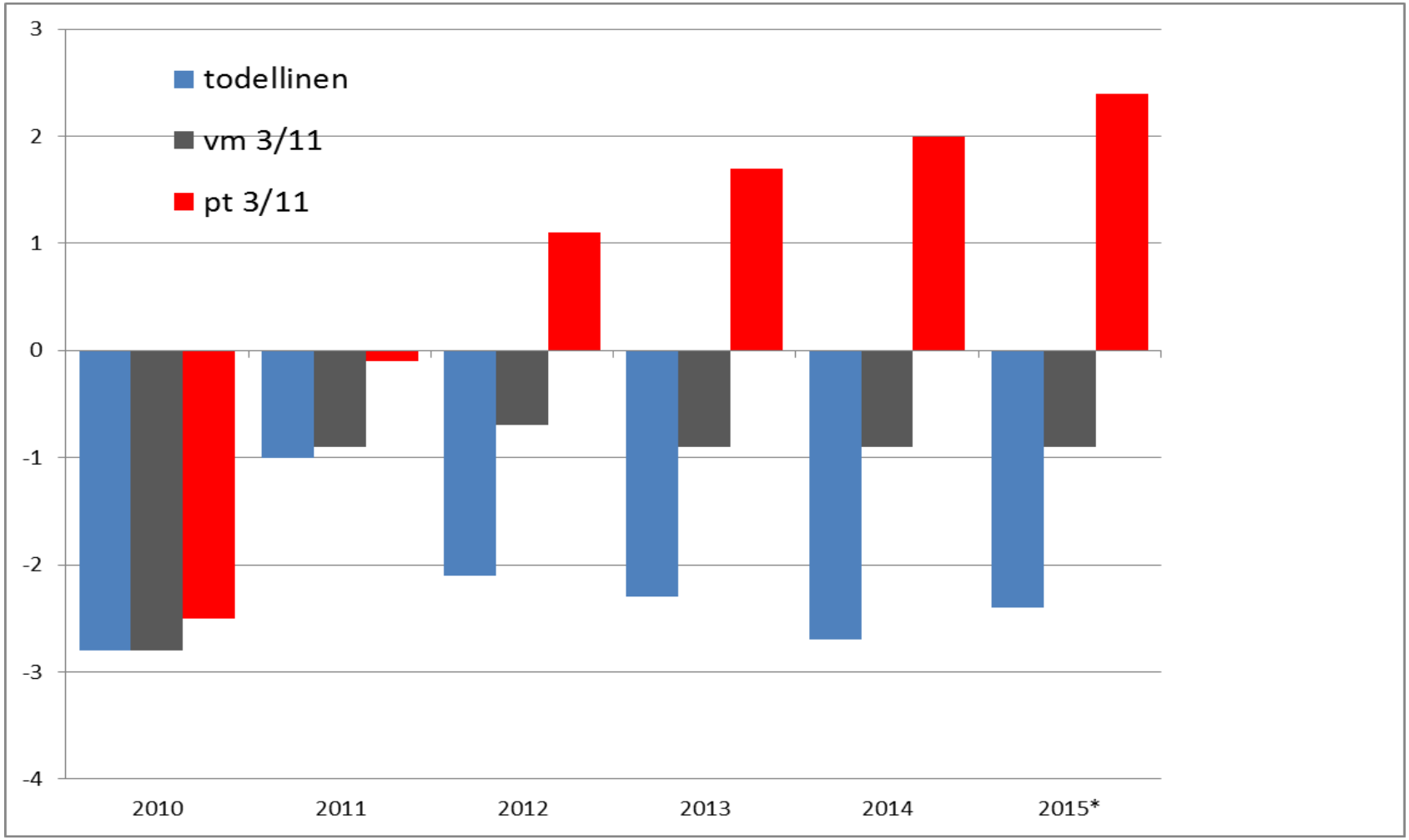

Suunnitelman perusoletukset

- (runsaan) prosentin BKT:n kasvu
- 2 prosenttia lähentelevä inflaatio ennustekauden loppua kohden
- Nollakorkoregiimin jatkuminen
- Vienti kääntyy kasvuun → 3½ %
- **Seurauksia**
- ALV-tulot kasvavat 2½ prosenttia
- Indeksijäädytykset tuovat yli miljardin säästöt
- Verotulot yhteensä kasvavat > 2%
- Työttömyys laskee (10 → 8 %), t. menot alenevat

Perusoletusten arviointia

- Vaikka ennusteluvut nyt ovatkin vaatimattomia, herää epäilys, onko esimerkiksi oletettu BKT:n 3 %:n arvon kasvu uskottavaa
- Ei ole näkyvissä mitään mekanismia, joka kääntäisi viennin kasvun samoille lukemille kuin maailmankaupan kasvu
- Reaalipalkkojen oletettu lasku 2017-2020 tuskin toteutuu nykyisten työmarkkinainstituutioiden puitteissa

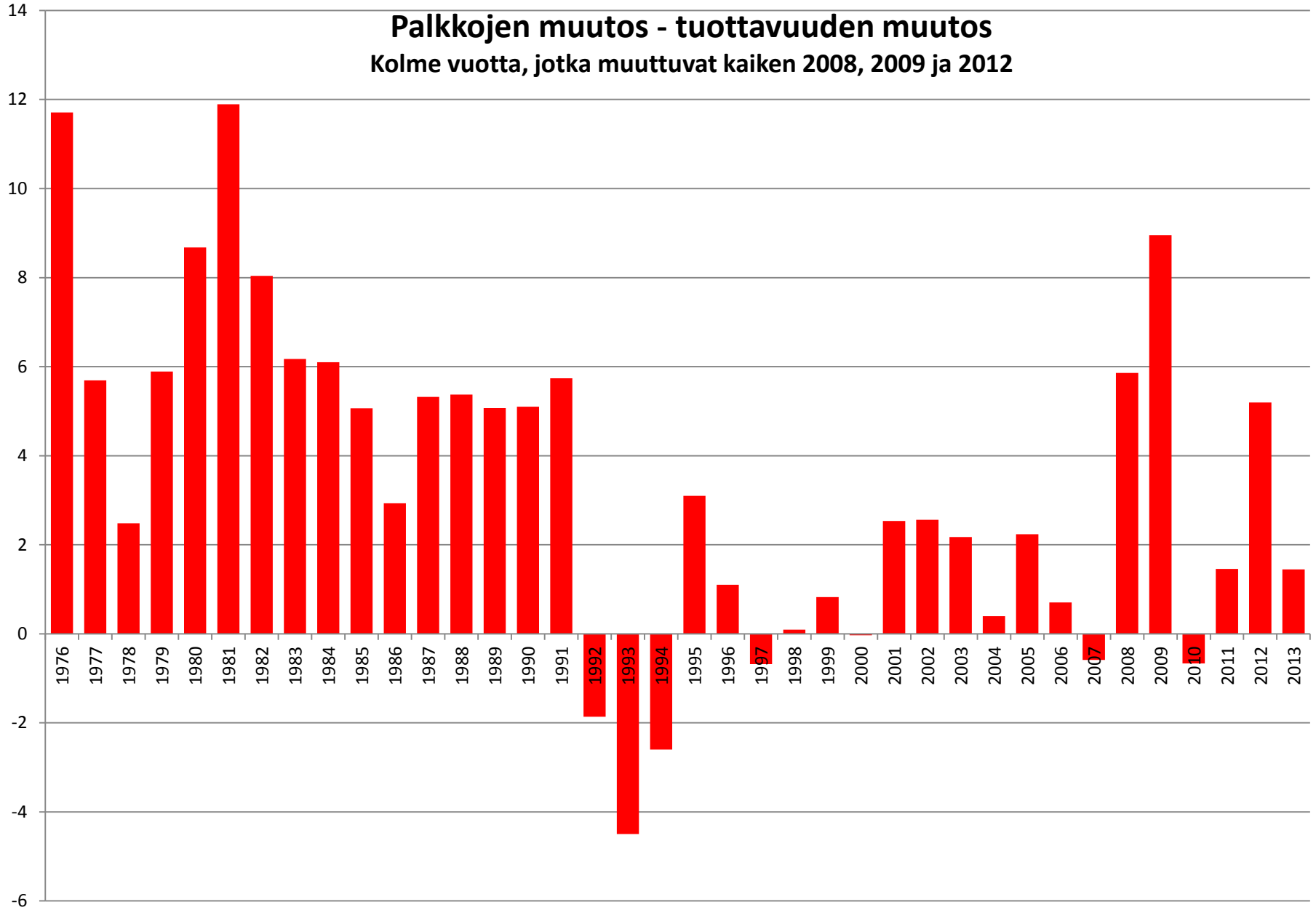
Palkkojen muutos - tuottavuuden muutos
Kolme vuotta, jotka muuttuvat kaiken 2008, 2009 ja 2012
14
12
10
8
6
4
2
0
-2
-4
-6
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013

4 miljardin toimet

- Eivät välttämättä toteudu; verotulojen kasvu jäänee odotettua pienemmäksi
- Indeksijäädytysten vaikutus hyvin epävarmaa
- SOTE -säästöjen kohtalo epäselvä
- Korkoriski (moneen suuntaan), jos inflaatio todella kiihtyy, nousevat korotkin
- 4 miljardin toimet eivät riitä, varsinkin jos aikahorisonttia pidennetään hiemankin eteenpäin

Suuret kysymykset

- joihin selonteosta ei löydy vastausta:
- Onko tarkoitus jäädyttää julkiset menot nykytasolle?
- Mikä on se mekanismi, jolla kasvu käynnistyy (selonteossa BKT on eksogeeninen; julkisen sektorin toimista riippumaton)
- Mistä reservit tulevien velka- ja finanssikriisien hoitoon?

Laskelma vuosille 2015-2060

- Julkiset menot kasvavat 66 % prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen sektorin velka lähes 200 prosenttiin (vaikka BKT kasvaa 1.5 % vuodessa); Taulukko 7 B.
- Luvuissa ei ole mitään järkeä, ellei nyt haluta osoittaa, että 2020 jälkeen ongelmia riittää ja julkisen sektorin tasapainottamisen epäonnistumisen vaikutukset ovat valtavia